

Paszewski, Andrzej

Sprawozdanie z działalności TNW :
Sprawozdania z działalności wydziałów
TNW : Wydział IV nauk biologicznych :
Streszczenia : Biologia a kultura :
Refleksje genetyka

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 47, 50-51

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wydział III nauk matematyczno-fizycznych

Przewodniczący: Andrzej Schinzel

Sekretarz: Sławomir Siekierski

W roku 1984 odbyły się 3 zebrania naukowe Wydziału. Tematyka posiedzeń była następująca:

1) Dyskusja na temat: „Matematyka a fizyka”

Zagajenie: prof. dr Krzysztof Maurin
prof. dr Jerzy Mycielski

2) Dyskusja na temat: „Symetria”

Zagajenie: prof. dr Grzegorz Białkowski
prof. dr Jan Białostocki
prof. dr Krzysztof Maurin

3) Dyskusja na temat: „Granice między chemią a biologią”

Zagajenie: prof. dr Władysław Goldfinger-Kunicki
prof. dr Maciej Wiewiórowski

W roku 1984 odbyły się ponadto 3 zebrania administracyjne Wydziału III. Poświęcone były one sprawie wyboru nowych członków Wydziału oraz ustaleniu kierunków działania Wydziału.

Wydział IV nauk biologicznych

Przewodniczący: Józef Kochman

Sekretarz: Maria J. Piechowska

Na zebraniach naukowych Wydziału IV wygłoszono następujące odczyty:

dnia 20 stycznia 1984 r. — prof. Andrzej Paszewski: *Biologia a kultura. Refleksje genetyka;*

dnia 8 maja 1984 . — prof. Piotr Węgleński: *Inżynieria genetyczna w zastosowaniu do zwierząt i człowieka;*

dnia 4 października 1984 r. — prof. Ludmiła Bassalik-Chabielska: *Interdyscyplinarność w rozwiązywaniu problemów naukowych;*

dnia 22 listopada 1984 r. — prof. Zofia Starck: *Fizjologia plonowania a problemy wyżywienia;*

dnia 14 grudnia 1984 r. — prof. Adolf Riedel: *Zależność współczesnego rozmieszczenia zwierząt od paleogeografii (na przykładzie badań nad ślimakami lądowymi obszaru egejskiego).*

STRESZCZENIA

Andrzej Paszewski

BIOLOGIA A KULTURA. REFLEKSJE GENETYKA

Problem miejsca człowieka w przyrodzie zajmuje badaczy różnych specjalności i jest także przedmiotem refleksji światopoglądowej wielu

ludzi. Z jednej strony pojawiają się głosy, że pomiędzy człowiekiem a zwierzętami istnieją jedynie różnice ilościowe (stanowisko utrzymywane szczególnie silnie przez wielu socjobiologów), z drugiej strony wielu badaczy stoi na stanowisku nieciągłości pomiędzy człowiekiem a pozostałą przyrodą żywą. Jeśli ta nieciągłość istnieje, to w jakim miejscu się ona przejawia?

Dla wykazania nieciągłości należy stosować metodę redukcjonistyczną — w momencie gdy redukcja człowieka do zwierzęcia załamie się, możemy mówić o zasadniczej odrębności człowieka. Autor jest zdania, że człowiek jakościowo różni się od wszelkich innych organizmów tym, że może działać wbrew zasadzie maksymalnego *fitness*, antyprzystosowawczo. Działania takie wchodzą zazwyczaj w zakres sfery określanej jako kultura. Jeśli chcemy termin ten stosować wyłącznie do człowieka, to należy go definiować znacznie wężiej, aniżeli się to powszechnie stosuje. Przy szerszej definicji kultury trzeba przyjąć, że zwierzęta też mają kulturę. Szereg badaczy skłania się ku takiemu podejściu (o kulturze mówią wszędzie tam, gdzie istnieje przekaz niegenetyczny). W ujęciu tutaj proponowanym kultura sprowadzałaby się do duchowego i intelektualnego życia człowieka. Trzeba zwrócić uwagę, że działania w tej sferze nie muszą iść zawsze wbrew zasadzie maksymalnego *fitness*, lecz po prostu nie są na maksymalne *fitness* nastawione — ich „celem” nie jest przystosowanie.

W kulturze można wyróżnić pewne jednostki przekazu czy, stosując terminologię Dawkinsa, „geny kultury”, np. dzieła literackie, idee itp. Człowiek jest „środowiskiem”, w którym te „geny” przybierają określony fenotyp. Można więc mówić o fenotypie kulturowym będącym wynikiem współdziałania genów kultury z organizmem ludzkim, analogicznie jak fenotyp biologiczny jest wynikiem współdziałania genów biologicznych ze środowiskiem. Istnieje problem tworzenia harmonijnych fenotypów kulturowych, a także relacji pomiędzy ewolucją kulturową i biologiczną człowieka.

Piotr Węgleński

INŻYNIERIA GENETYCZNA W ZASTOSOWANIU DO ZWIERZĄT I CZŁOWIEKA

Rozwój biologii molekularnej w minionym ćwierćwieczu przyniósł szereg ważnych i spektakularnych odkryć, z których niewątpliwie najważniejszym było poznanie kodu genetycznego i mechanizmu syntezy białek. W latach siedemdziesiątych dokonano kolejnego ważnego kroku: opanowano zestaw metod określonych potocznie nazwą „inżynieria genetyczna”. Odkrycia tego nie należy na pewno lekceważyć. Jest to co prawda tylko zestaw metod, a nie jakaś wielka unifikująca synteza bio-